

13.10.2017

ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ
ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК (бројчано) 811.163.41'36

Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Молим да у складу са чл. 30. Закона о високом образовању и чл. 48. Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: *Мале клаузе у енглеском и српском језику*

Научна област УДК(текст): језици – енглески и српски језик – синтакса и семантика енглеског и српског језика

Ментор и састав комисије за оцену дисертације:

Ментор: др Милош Ковачевић, редовни професор Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, ужа научна област Савремени српски језик и Теоријске лингвистичке дисциплине

Комисија:

1. Др Мирјана Мишковић Луковић, редовни професор Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област *Енглески језик и лингвистика* (председник)
2. Др Миланка Бабић, ванредни професор Државног Универзитета у Новом Пазару за ужу научну област *Савремени српски језик* (члан)
3. Др Катарина Расулић, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду за ужу научну област *Англистика* (члан)

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи). Докторска дисертација Тиане Тошић Лојаница *Мале клаузе у енглеском и српском језику* доноси научно вредне резултате, и за србистичку и за англистичку и за контрастивну англистичко-србистичку семантичку синтаксу, који је чине оригиналним научним делом. Научни резултати њене докторске дисертације јесу и теоријски и емпиријски. У дисертацији је кандидаткиња остварила све зацртане циљеве, који подразумевају: 1. синтаксички и семантички опис безглаголских малих клауза у енглеском и српском језику, 2. утврђивање сличности и разлика између појединачних типова, квалитативно и квантитативно, 3. испитивање реалног степена међујезичке подударности техником анализе преводних еквивалената, и 4. расветљавање међуодноса анализираних типова и њихово позиционирање у језичким системима енглеског и српског.

Сви циљеви ове дисертације су у потпуности и на научно критеријалан начин остварени и биће несумњиво навођени и искоришћени у радовима који се баве

синтаксичким и семантичким питањима, али и проблематиком контрастивне анализе.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Тиана Тошић Лојаница

Назив завршеног факултета: Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Одсек, група, смер: Енглески језик и књижевност

Година дипломирања: 2007.

Назив докторског студијског програма: Наука о језику

Научно подручје: Филолошке науке

Година одбране: ---

Факултет и место: Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Број публикованих радова: (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника): 15, од којих овде наводимо 10 најзначајнијих:

1. Тошић, Т., Палибрк, И. (2013). "Anglicised Language of the Serbian Newspapers", у *Српски језик*, Симић, Р. (уред.), број XVIII, Београд: Филолошки факултет у Београду (УДК811.163.41'373.45:811.111, 811.163.41'373.45:070), 513-524. **M24.**
2. Тошић Т, Палибрк И. (2010). "О СМС-у као жанру разговорног стила", у *Наслеђе*, Бошковић, Д. (уред.), број XV/2, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 173-182. **M51**
3. Palibrk, I. & Tošić, T. (2011). Text messages in Serbian: Focusing on lexicon, in: *Caiet de semiotica*, Borchin, M. (eds.), no. 22/ 2011. Timisoara: Editura Universitatii de Vest (ISSN: 1012-1471), 117-134. **M52**
4. Палибрк И, Тошић Т. (2012). 'Girl Talk: English in modern means of communication', у *Наслеђе*, Бошковић Д. (уред.), број XXI, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 151-164. **M51**
5. Тошић-Лојаница Тиана (2015). „Резултативни секундарни предикат у енглеском и преводни еквиваленти у српском језику“, у: *Наслеђе*, часопис за књижевност, језик, уметност и културу, бр. 31, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 37–51. **M51**
6. Тошић-Лојаница Тиана (2017). „(Не)преводиво у роману Расела Хобана *Ридли Вокер*“, у: *Наслеђе*: часопис за књижевност, језик, уметност и културу, бр. 36, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 109–120. **M51**
7. Тошић Тиана (2014). „Дескриптивни предикати у енглеском језику из угла конструкционе граматике“, у: *Језик, књижевност, маргинализација*, Мишић-Илић, Б. (уред.), Зборник радова, Ниш: Филозофски факултет у Нишу, 343-353. (ISBN 978-86-7379-323-8, УДК 811.111'36, DOI 10.7251/NSFF1408063T) **M14**
8. Тошић Тиана (2013). „Предикативни атрибут наспрам малих клауза.“ У: *Српски језик, књижевност, уметност: Традиција и иновација у савременом српском језику*. Зборник радова са VII међународног научног скупа одржаног на

- Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, (ур. М.Ковачевић) Књига
1. Крагујевац: ФИЛУМ, 339-349. (ISBN: 978-86-85991-52-3 УДК:
811.163.41'367.3:811.111'367.3) **M14**
9. Тошић Тиана (2014). „Вишезначност секундарне предикације у српском језику“
у: *Српски језик, књижевност, уметност: Зборник радова са VIII
међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком
факултету у Крагујевцу, Књига 1*, Крагујевац: ФИЛУМ, 389-398. (УДК:
811.111'36; ISBN 978-86-85991-64-6) **M14**
10. Тошић-Лојаница, Тиана (2015) „Неглаголка допуна објекта: контрастивно
истраживање.“ У: *Српски језик, књижевност, уметност: Зборник радова са
IX међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком
факултету у Крагујевцу, Књига 1- од Вука до данас*, Крагујевац: ФИЛУМ,
337-346. (ISBN 978-86-85991-79-0) **M14**

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Филолошко-уметнички
факултет у Крагујевцу
Радно место: Лектор за енглески језик

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 30.
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 48. СТАТУТ УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо: - Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању
извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац, 11.10.2017. год.
(место и датум)

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Радомир Томић, ред. професор

ПРИМЉЕНО: 13.10.2017.			
Орг.јед.	Број	Прилог	Вредност
01	4057		

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Наставно-научно веће Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 05. септембра 2017. године (одлука број 01-3068), предложило нас је а Стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 13. септембра 2017. године (одлука IV-02-826/29), именовало у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Мале клаузе у енглеском и српском језику* Тиане Тошић Лојаница. Захваљујући на указаном поверењу, Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Текст докторске дисертације *Мале клаузе у енглеском и српском језику* кандидаткиње Тиане Тошић Лојаница има укупно 275 страница текста стандардног компјутерског формата (величина слова: 12 pt; проред: 1,5) у оквиру којих су приказане и табеле (24) и графикони (2), и структурисан је у следећих шест текстуалних поглавља: I *Увод* (9–25), II *Преглед претходних истраживања* (26–66), III *Необавезне мале клаузе дескриптивног значења* (67–146), IV *Необавезне мале клаузе резултативног значења* (147–182), V *Комплементарне мале клаузе* (183–239), VI *Зајључак* (240–259) иза којих следе још два за тезу нужна библиографска поглавља: *Корпус и цитирана литература* (260–273)186) и додатак у виду *Појмовника термина* (274–275). Резиме на српском, односно *Summary* на енглеском језику су дати на првим странама рада (6–7).

Увод садржи две тематске целине. У прву улази осветљавање нужних елемента теоријског оквира рада: предмета, циља, метода и хипотеза рада; другу целину чини опис корпуса и критеријума његове организације и анализе.

Предмет рада Тиане Тошић-Лојаница јесте идентификација и опис синтаксичких и семантичких својстава неизречене копулативне предикације у сложено-прелазној реченичној конструкцији. У опису предмета рада се ова језичка појава прецизно дефинише у односу на појмове *мала клауза*, *секундарни предикат* и *двострука синтаксичка веза* и ограничава се на њене неглаголске реализације.

Основни циљ рада јесте корпусно заснован опис безглаголских малих клауза у енглеском и српском језику који подразумева неколико различитих нивоа анализе, а то су: 1. утврђивање сличности и разлика између појединачних семантичких типова малих клауза у енглеском и српском језику према њиховим синтаксичким одликама, 2. испитивање степена међујезичке подударности

засноване на анализи преводних еквивалената, и 3. расветљавање међуодноса појединачних типова малих клауза и њихово увезивање у подсистем енглеског, односно српског језика.

На основу прегледа литературе и анализе корпуса, формулисане су три хипотезе које се тичу појединачних подтипова предметне конструкције: 1. необавезна мала клауза дескриптивног значења је формално-семантички готово у потпуности подударна у енглеском и српском језику, 2. необавезна мала клауза резултативног значења је продуктивна у енглеском језику и еквиваленте у српском налази једино у виду предлошке фразе, и 3. комплементарне мале клаузе уз семикопулативне глаголе имају исте синтаксичко-семантичке одлике, те се подударност предвиђа и на плану преводних еквивалената.

Будући да је истраживање спроведено на корпусу два језика, енглеског и српског, метод анализе је *контрастивно лингвистички*. Примењена контрастивна анализа је унакрсна и двосмерна, јер се иде од енглеског ка српском и од српског ка енглеском. Кандидаткиња се примарно ослања на *структурално-дескриптивни модел*, који је по потреби употпуњен семантичком интерпретацијом и резултатима генеративног и когнитивног приступа језику.

Корпус је сачињен од укупно 26 романа писаних на савременом енглеском (3 варијетета) и српском језику. У оквиру ове тачке се такође приказује начин систематизације грађе у вези са критеријумом интерпункције – мале клаузе дескриптивног значења које су ортографски издвојене се третирају као сродне структуре и обрађене су у засебном делу дисертације. У наредном одељку се сумира структура рада са посебним освртом на критеријуме анализе који се тичу особина елементата који доприносе укупној синтаксичкој и семантичкој вредности анализираних конструкција. Први критеријум се односи на управни глагол, тачније на следећа обележја: а) значење, б) валентност и транзитивност, в) статичност и динамичност, и г) финитност и нефинитност. Други критеријум подразумева одлике реченичног члана који је носилац модификације, док се трећи односи на категоријална својства и дистрибутивне могућности семантичког предиката мале клаузе. Претходни синтаксички критеријуми су допуњени посебном тачком, тј. значењским нијансама разматраних безглаголских малих клауза.

У другом поглављу (*Преглед претходних истраживања*) концизно се представљају идеје, проблеми и резултати кључних радова и монографија. Историјат питања је тематски подељен на традиционални, тј. *дескриптивистички приступ* и *генеративну школу*, којој је посвећено највише пажње услед чињенице да је појам *мала клауза* управо одатле и потекао (Вилијамс, Чомски, Стаувел и др.). Проблематика *малих клауза резултативног значења* чини посебан одељак и обухвата синтаксички, лексичко-семантички и когнитивистички приступ (Хукстра, Керијер и Рендал, Симпсон, Рапапорт-Ховав и Леван, Ротштајн и Голдберг). Потом се износи преглед сродних *појмова у српском језику* (предикатски атрибут, допунски предикатив) – јер *мала клауза* као појам није шире прихваћена у домаћој литератури – са нарочитим освртом на разлику између предикатског атрибута и апозитива, односно на разлику између слободног адјункта и дескриптивне мале клаузе у енглеском језику. Кандидаткиња наглашава да „статус дескриптива није сасвим јасан у оба језика“, због чега се у раду предност даје синтаксички

интегрисаним јединицама које су у координираном односу са управним предикатом, док се ортографски издвојене мале клаузе одговарајућег значења анализирају у оквиру посебне тачке. Поглавље се закључује констатацијом да су претходно наведене монографије и научни радови ограничени самим теоријским оквирима и занемарују ону нит која комплементарне и адјунктне мале клаузе заокружује у систем. Оправданост теме се такође приписује недостатку озбиљнијих контрастивних истраживања.

У трећем поглављу, *Необавезне мале клаузе дескриптивног значења*, анализирају се мале клаузе којима се субјекту, односно објекту приписују каква својства актуелна у временском оквиру управне предикације. Потпоглавља одговарају наведеним критеријумима у енглеском, а потом и српском језику. Уместо једног закључка на крају најобимнијег поглавља се иза сваког критеријума указује на подударности и разлике међу језицима чиме се постиже прегледност. Анализа је показала да необавезне мале клаузе дескриптивног значења у енглеском и српском језику имају готово иста категоријална и семантичка својства и да су чак и квантитативно уједначене. У оба језика већину управних глагола чине непрелазни глаголи са значењем кретања и мировања, али су такође продуктивне основе глаголи перцепције и когниције који чине својеврсну позадину квалификацији изреченој предикатом мале клаузе – што такође потврђује и податак да се дескриптив везује за нефинитне глаголске облике. Важна разлика тиче се глагола говорења који нису идентификовани као основе за дескриптивне мале клаузе у енглеском језику. У складу са претходним је и чињеница да се овај тип малих клауза готово увек (95%) јавља у глаголским ситуацијама активности и достигнућа (Вендлер 1967). Показује се да лексичко-семантички односи конституената, аниматност учесника и контекст имају већи утицај на прихватљивост одређених примера у енглеском језику, него сам тип глаголске ситуације како поједини англосаксонски аутори наглашавају. Дескриптиви у оба језика чешће служе као модификатори субјекта него директног објекта, са том разликом да се у српском језику слободно везују и за индиректни објекат, предлошки и беспредлошки. Када је реч о самом дескриптиву, истраживање потврђује могућност реализације у виду придевске, предлошко-падежне, именичке (уведене са КАО или AS) синтагме или броја. Семантичком анализом се утврђује да својства изречена дескриптивом нису *привременог карактера* као што се у србистичкој и англистичкој литератури наводи, већ *варијабилног*. Такође се инсистира на посебном третману антонимских парова *жив-мртав*, *dead-alive*, *млад-young* и сл. Иако је основно значење овог типа малих клауза пропратно-околносно, граматичко и лексичко значење саставних јединица може утицати на другачију интерпретацију у оба језика – темпоралну, каузалну, кондиционалну или статусну.

Након лингвистичке анализе приступа се анализи преводних еквивалената, која је показала да се формална еквиваленција остварује тек у половини примера као и да се потенцијална адвербијална значења у српском на енглески преводе слободним адјунктом или клаузом, показујући тиме да ортографска издвојеност у енглеском узима као строжи разликосни критеријум него што је то случај у српском језику. Кандидаткиња указује на то да се из смера превода са енглеског

језика у већој мери чува изворна структура јер је поимање дескриптива шире и обухвата како пропратно-околносно тако и друга адвербијална значења. Поглавље се завршава разматрањем преводних парова којима се показује да на одабир дескриптивне мале клаузе, односно слободног адјункта утичу лингвистички и екстралингвистички фактори.

Четврто поглавље, насловљено *Необавезне мале клаузе резултативног значења*, најмањег је обима, јер корпус на српском језику броји незнатан број примера. Ипак, анализа је спроведена по истим критеријумима као и у претходном поглављу и махом потврђује резултате претходних истраживања. Управни глагол је типично транзитиван са значењем деловања на објекат и као такав налази место у пропозицијама остварења и достигнућа. Будући да је промена коју објекат трпи носилац фокуса, ове конструкције се ретко јављају у нефинитним клаузама које типично означавају позадинску информацију. Продуктивна средства реализације резултатива су придевска и предлошка фраза. На неколико се места наглашава да су резултативне мале клаузе разнообразна група, специфична по томе што обухвата фразалне глаголе, идиоматске и лексикализоване изразе или пак неологизме. Кандидаткиња на групи глагола кретања доказује да резултативи нису нужно везани за директни објекат, али да у том случају по правилу садрже десемантизоване придеве (open, free, shut) који су функционално и дистрибутивно ближи предлозима. Анализом преводних еквивалената из смера енглеског језика идентификовано је петнаест преводних образаца који су оцењени у погледу адекватности, тј. очувања изворног значења. Резултативно значење се у српском језику врло ретко преноси истом структуром као у енглеском, о чему сведочи само пет примера, од којих су четири реализована предлошко-падежном конструкцијом и чијим се преводом постиже потпуна еквиваленција. Само је један пример придевског резултатива у српском, за који се каже да је део утврђеног лексичког изразица и који формално-семантички одговара придевској малој клаузи истог значења у енглеском језику. Поглавље се закључује констатацијом да су резултативне мале клаузе саставни део језичког система српског, али да у њему дата форма није продуктивна.

У петом поглављу – *Комплементарне мале клаузе* – обрађују се допунске структуре уз глаголе непотпуног значења. У анализи се задржавају исти критеријуми, с тим да се сваки дели према стативности и динамичности управног глагола. Како управни глагол има незнатан значењски допринос, информативни фокус је на предикату мале клаузе, тј. на глаголској допуни. Обухваћени су само они семикопулативни глаголи који се јављају у сложено-прелазним конструкцијама и подељени су према оси јавног (глаголи говорења и номинације, глаголи творења) и приватног делања (когнитивни глаголи). Управни глаголи су значењски разнообразни, што утиче на раслојавање ове групе у погледу валентности и броја допуна, а такође се одражава и на сам тип пропозиције. Тако, за разлику од необавезних, комплементарне мале клаузе су уобичајене у глаголским ситуацијама стања, али и достигнућа и активности. Квалитативна анализа комплементарна је показала да се допуне уз когнитивне глаголе у енглеском језику разликују по степену субјективног доживљаја, што није случај у српском. Као сигнал

субјективног доживљаја у српском се наводи инструментални облик допуне, док се за структуру ЗА+акузатив тврди да има претежно резултативно значење. Кандидаткиња констатује да се комплементарне мале клаузе разликују од необавезних по томе што се секундарним предикатом објекту приписују, из угла посматрача, трајна својства која се тичу карактера и ређе физичког изгледа, односно статуса. Од тога закључка се одвајају глаголи творења који се приближавају копулама, те прихватају допуне са различитим значењским могућностима. Семикопулативни глаголи са својим допунама су разврстани у две значењске групе: дескриптивну и резултативну (која се даље раслојава на перформативно-резултативне и копулативно-узрочне) чиме се успоставља још једна веза са необавезним малим клаузама. У оквиру двосмерне анализе еквивалената се табеларно и статистички приказују преводне могућности, одакле се закључује да је, упркос заједничким синтаксичким и семантичким одликама, потпуна еквиваленција неочекивано мала. Највећи степен неподударности је утврђен код глагола творења, тј. каузалних глагола у смеру превода са енглског језика. Када је реч о значењу узрока и резултата, управни глагол се изоставља јер је његово значење у српском садржано или у глаголској лексеми или каквом адекватном лексичком изразу.

У Закључку, као шестом поглављу дисертације, сажимају се претходни резултати истраживања према типовима малих клауза, односно према критеријумима анализе. Синтезом емпријског истраживања се долази до закључка да су безглаголске мале клаузе комплементарне, те да образују један посебан језички супсистем без јасно изражених граница између функције допуне и одредбе тј. комплемента и адјункта.

II Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација *Мале клаузе у енглеском и српском језику* Тиане Тошић Лојаница у потпуности испуњава обим и квалитет у односу на пријављену тему. Циљеви, предмет и хипотезе који су дефинисани у пријави теме додатно су у току истраживања прецизирани и проширени. Докторска дисертација потврђује да је пријављена тема изразито актуелна у савременој синтакси, како теоријској синтакси, тако и синтакси енглеског и српског језика, на чијем корпусу је и рађена. Пре ове дисертације, на значај малих клауза у србистици, посебно у суодносу са категројом предикативног атрибута или актуелног квалификатива, досада је тек мимогредно скретана пажња. Томе је најбоља потврда чињеница да постоји свега један србистички рад који у наслову има сам термин "мала клауза".

У оквиру структурално-дескриптивног модела се применом квантитативне и квалитативне анализе утврђене су подударности, сличности и разлике између малих клауза у енглеском и српском, и дефинисано њихово место у синтаксичким системима ова два језика. Дисертација је заснована на корпусу сачињеном од књижевних дела савременог енглеског и савременог српског језика, као и њихових превода. У анализи су најпре осветљене синтаксичке и семантичке карактеристике адјунктског и комплементарног подтипа мале клаузе засебно у оба језика, а потом извршена двосмерна анализа преводних еквивалената, што је

резултирало реалном сликом о степену подударности проматраних језичких система у интеракцији, тј. преводу.

У раду се, првенствено на основу семантичког критеријума, издвајају и описују три типа мале клаузе: необавезна дескриптивног значења, необавезна резултативног значења и комплементарна, која обухвата оба наведена значења. Анализа је показала да постоји готово потпуна подударност необавезне мале клаузе дескриптивног значења у енглеском и српском на квантитативном, квалитативном и функционалном плану. Када је реч о резултативном значењу адјунктске мале клаузе, дати тип је у енглеском продуктиван, док је у српском језику веома редак. Конструкциони еквиваленти постоје када је елемент ХР реализован предлошком и спорадично придевском фразом. Комплементарне мале клаузе уз семикопулативне глаголе имају иста синтаксичко-семантичка својства у оба језика, с тим да преводна подударност изостаје на плану резултативног значења.

На основу синтезе описаних карактеристика наведених типова малих клауза, изведен је општи закључак да безглаголске мале клаузе имају комплементарну дистрибуцију, али без изражених граница, и стога чине миросистем средстава којима се проста реченица информативно усложњава.

III Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области и оцена њене оригиналности

Примарни циљ докторске дисертације Тиане Тошић Лојаница *Мале клаузе у енглеском и српском језику* био је да се применом контрастивне анализе безглаголских малих клауза опишу и објасне сличности и разлике између језичких система енглеског и српског језика, при чему је мала клауза дефинисана као низ неглаголских конституената NP2XP у реченичном обрасцу NP1 VP NP2 XP који стоје у односу предикације која а) није експлицирана синтаксички и б) подразумева копулу.

Инкомензурабилност литературе о малим клаузама у енглеском и српском језику најбоље посредно указују на значај извршеног контрастивног енглеско-српског истраживања у дисертацији Тиане Тошић Лојаница. Наиме, у опширном и врло критеријалном прегледу англистичке и србистичке и/или сербокроатистичке литературе, докторанткиња ће за енглески језик констатовати да "само побрајање радова у којима се спекулише о овим питањима може бити предмет дисертације, јер је пола века лингвистичких истраживања малих клауза резултирало немерљивим обимом литературе", док ће за србистичку литературу закључити да "не оперише појмом *мала клауза* и, колико нам је познато, осим једног рада Милке Ивић којим се тек упућује на потребу да се ове појаве боље изуче, нема озбиљнијих студија на ову тему". Зато је и за србистику и за контрастивну лингвистику врло значајно поређење малих клауза, свестрано разматраних у једном језику (енглеском) и тек регистрованих или поменутих у другом (српском), посебно још с обзиром на терминолошку несагласност и неподударност именовања ове синтаксичко-семантичке категорије посебно у српском језику.

Ово је, уз то, и прво истраживање извршено на обимном корпусу, и то двоаспектно. Најпре је извршена анализа обавезних и необавезних малих клауза на засебним корпусима на српском и енглеском језику, чиме су утврђена њихова синтаксичка и семантичка својства која су потом упоређивана. А тај је пут изнедрио врло значајне контрастивне резултате. Тако је, на пример, докторанткиња показала да се необавезне мале клаузе дескриптивног значења у српском језику јављају иза глагола говорења (11.4% од издвојених глаголских лексема) који нису забележени у корпусу на енглеском језику и да се у преводним паровима иза поменутих глагола говорења МК дескриптивног значења по правилу реализују као слободни адјункти, што објашњава разлог њихове неупотребе у грађи на енглеском језику.

Највише новости дисертација доноси на контрастивном плану. Тако је анализа показала да су: а) *необавезне мале клаузе дескриптивног значења* у енглеском и српском језику скоро потпуно подударне. Осим тога што имају готово иста категоријална и семантичка својства, уједначене су и у квантитативном смислу; б) *необавезне мале клаузе резултативног значења* у енглеском језику су врло честе, док су у српском врло ретке. Анализом преводних еквивалената утврђен је низ језичких средстава и њихових комбинација којима се резултативи остварују у српском. Потпуна еквиваленција се постиже преводом предлошке фразе на месту резултатива, којима у српском одговарају предлошко-падежне конструкције уведене са У-, НА- и ДО-, док су друге преводне могућности готово окасионалне, и в) *комплементарне мале клаузе* су специфичне по томе што су њихови управни глаголи семикопулативни, због чега читава конструкција у већој мери зависи од њихових синтаксичких својстава, тако да се због минималног значењског доприноса управног глагола семантички фокус се налази на елементу ХР. При томе се елемент ХР у енглеском и српском реализује придевском, именичком и предлошком фразом, као и AS/ КАО допуном. Квалитативна анализа комплементарних семикопулативних глагола показала је интересантне разлике међу језицима. У енглеском се когнитивни глаголи разликују по степену субјективног доживљаја, док тај разликовни кротеријум не показују корпусни примери српскога језика. Врло значајан резултат дисертације јесте осветљење места *микросистема безглаголских малих клауза* у језичким системима енглеског и српског језика, при чему је показано и доказано да сва три типа безглаголске мале клаузе у оба језика деле синтаксичку структуру NP1 VP NP2 ХР, али да их међусобно повезују и осе дескриптивног и резултативног значења.

Све наведено показује да контрастивне анализе безглаголских малих клауза у енглеском и српском језику имају теоријске и практичне импликације, с тим да појединачна анализа дескриптивног, резултативног и комплементарног типа мале клаузе, а потом њихово систематично упоређивање и међусобно повезивање представљају значајан допринос синтаксичким и контрастивним истраживањима двају језика.

Тему је докторанткиња обрадила исцрпно, на богатом и пажљиво одабраном репрезентативном корпусу текстова на српском и енглеском језику. Докторанткиња је консултовала сву релевантну литературу која се директно, додирно или општетеоријски односи на проблематику дисертације, па се у поређењу с том литературом најбоље уочава и вредност саме дисертације, односно

њених научних резултата. Дисертација Тиане Тошић Лојаница *Мале клаузе у енглеском и српском језику* доноси научно вредне резултате, и за србистичку и за англистичку и за контрастивну англистичко-србистичку семантичку синтаксу, који је чине оригиналним научним делом.

IV Научни резултати докторске дисертације, примењивост и корисност резултата у теорији и пракси и начин презентовања резултата научној јавности

С обзиром на наведене домете, оригиналност и актуелност докторске дисертације Тиане Тошић-Лојанице, научни резултати њене докторске дисертације јесу и теоријски и емпиријски. У дисертацији је кандидаткиња остварила све зацртане циљеве, који подразумевају: 1. синтаксички и семантички опис безглаголских малих клауза у енглеском и српском језику, 2. утврђивање сличности и разлика између појединачних типова, квалитативно и квантитативно, 3. испитивање реалног степена међујезичке подударности техником анализе преводних еквивалената, и 4. расветљавање међуодноса анализираних типова и њихово позиционирање у језичким системима енглеског и српског.

Сви циљеви ове дисертације су у потпуности и на научно критеријалан начин остварени и биће несумњиво навођени и искоришћени у радовима који се баве синтаксичким и семантичким питањима, али и проблематиком контрастивне анализе.

Осим тога, резултати докторске дисертације Тиане Тошић-Лојаница проистекли из анализе преводних еквивалената могу имати знатну дидактичку примену, нарочито у настави из области транслатологије, али и настави језика уопште.

Зато дисертацију свакако треба публиковати како би њени резултати били доступни широј филолошкој јавности.

V Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној области

Докторанткиња Тиана Тошић-Лојаница објавила је већи број самосталних радова, мањи број радова у коауторству и са рефератима учествовала на већем броју међународних и националних скупова и конференција. Највећи број њених радова припада управо области синтаксе и семантике, а између њих неколико их се бави и питањима превода и контрастивних истраживања, што све улази у област у коју улази и тема њене докторске дисертације. Овде наводимо библиографију оригиналних ауторских и коауторских радова публикованих у категоризованим часописима или у рецензираним зборницима са научних скупова међународног и националног значаја, с тим да иза свакога рада наводимо категорију којој припада:

Радови објављени у часописима:

Тошић Т, Палибрк И. (2010). “О СМС-у као жанру разговорног стила”, у *Наслеђе*, Бошковић, Д. (уред.), број XV/2, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 173-182. **M51**

Palibrk, I. & Tošić, T. (2011). Text messages in Serbian: Focusing on lexicon, in: *Caiet de semiotica*, Borchin, M. (eds.), no. 22/ 2011.Timisoara: Editura Universitatii de Vest (ISSN: 1012-1471), 117-134. **M52**

Палибрк И, Тошић Т. (2012). ‘Girl Talk: English in modern means of communication’, у *Наслеђе*, Бошковић Д. (уред.), бројXXI, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 151-164. **M51**

Tošić, T., Palibrk, I. (2013). “Anglicised Language of the Serbian Newspapers “, у *Српски језик*, Симић, Р. (уред.), број XVIII, Београд: Филолошки факултет у Београду (УДК811.163.41’373.45:811.111, 811.163.41’373.45:070), 513-524. **M24.**

Тошић-Лојаница Тиана (2015). „Резултативни секундарни предикат у енглеском и преводни еквиваленти у српском језику“, у: *Наслеђе*, часопис за књижевност, језик, уметност и културу, бр. 31, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 37–51. **M51**

Тошић-Лојаница Тиана (2017). „(Не)преводиво у роману Расела Хобана *Ридли Вокер*“, у: *Наслеђе*: часопис за књижевност, језик, уметност и културу, бр. 36, Крагујевац: ФИЛУМ (ISSN 1820-1768), 109–120. **M51**

Радови објављени у тематским зборницима:

Тошић Тиана (2009). „Вербални хумор на филму: тумачење и превод.“ У зборнику радова са I Научног скупа младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности* у организацији Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, књ.1, уредник М. Ковачевић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац: 565-573 (ISBN 978-86-85991-16-5) **M45**

Палибрк И, Тошић Т. (2010). “Полно раслојавање у језику интернета”, у *Језик, књижевност, промене – Језичка истраживања*, Мишић-Илић, Б. (уред.), Зборник радова, Ниш: Филозофски факултет у Нишу, 97-107. (ISBN 987-86-7379-206-4, УДК 81’276.3:004.738.5) **M14**

Тошић Тиана (2012). “Средства реченичне кондензације у новинским насловима на енглеском и српском језику.” У: *Српски језик, књижевност, уметност: зборник радова са шестог међународног научног скупа, Књ. 1, Структурне карактеристике српског језика*, М. Ковачевић (уред.). Крагујевац: ФИЛУМ, Скупштина града, 211-219. (ISBN 978-86-85991-42-4, УДК 811.163.41-’367.332) **M14**

Тошић Тиана (2013). „Предикативни атрибут наспрам малих клауза.“ У: *Српски језик, књижевност, уметност: Традиција и иновација у савременом српском језику*. Зборник радова са VII међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, (ур. М.Ковачевић) Књига 1. Крагујевац: ФИЛУМ, 339-349. (ISBN: 978-86-85991-52-3 УДК: 811.163.41’367.3:811.111’367.3) **M14**

Palibrk I, T.Tošić T. (2013). „Vrednost i politički diskurs“, u: *Jezik, književnost, vrednosti: jezička istraživanja*, Mišić-Ilić, B. (ured.), Zbornik radova, Niš: Filozofski fakultet u Nišu (ISBN 978-86-7379-278-1, UDK 811.163.41'42:32), 317-326. **M14**

Тошић Тиана (2014). „Дескриптивни предикати у енглеском језику из угла конструкционе граматике“, у: *Језик, књижевност, маргинализација*, Мишић-Илић, Б. (уред.), Зборник радова, Ниш: Филозофски факултет у Нишу, 343-353. (ISBN 978-86-7379-323-8, УДК 811.111'36, DOI 10.7251/NSFF1408063Т) **M14**

Тошић Тиана (2014). „Вишезначност секундарне предикације у српском језику“ у: *Српски језик, књижевност, уметност: Зборник радова са VIII међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, Књига 1*, Крагујевац: ФИЛУМ, 389-398. (УДК: 811.111'36; ISBN 978-86-85991-64-6) **M14**

Тошић, Т., Палибрк, И. (2014). „Енглески у глобалу?“, у *Наука и глобализација*, Филолошке науке, Зборник радова са научног скупа, Ковачевић М. (уред.), књига 8/1, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале (ISBN 978-99938-47-58-8, DOI 10.7251/NSFF1408063Т), 63-70. **M14**

Тошић-Лојаница, Тиана (2015) „Неглаголска допуна објекта: контрастивно истраживање.“ У: *Српски језик, књижевност, уметност: Зборник радова са IX међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, Књига 1- од Вука до данас*, Крагујевац: ФИЛУМ, 337-346. (ISBN 978-86-85991-79-0) **M14**

Учешће на научним скуповима међународног и националног значаја

Тиана Тошић-Лојаница је с рефератима досад учествовала на 14 научних скупова, и то са следећим рефератима:

2009: Тиана Тошић „Вербални хумор на филму: тумачење и превод“, усмено излагање на I Научном скупу младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности* у организацији Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу (Крагујевац, 14.02.2009.)

2010: Тиана Тошић, Ивана Палибрк, „Грамматикализација у енглеском језику“, усмено излагање на *Другој конференцији младих филолога Србије*, ФИЛУМ, Крагујевац (06.03.2010.),

2010: Ивана Палибрк, Тиана Тошић „Полно раслојавање у језику унтернета“ усмено излагање на *Мултидисциплинарној конференцији*, Филозофски факултет у Нишу, Ниш (26.04.2010),

2011: Тиана Тошић, Ивана Палибрк “Girl Talk: English in Modern Means of Communication”, усмено излагање на *Првој међународној конференцији ELALT*, Филозофски факултет у Новом Саду, Нови Сад (19.03.2011),

2011: Ивана Палибрк, Тиана Тошић, “Text Messages in Serbian: Focusing on Lexicon”, *Конференција BAS*, Универзитет у Темишвару, Темишвар (20.05.2011.),

2011: Тиана Тошић, Ивана Палибрк, “Anglicised Language of Serbian Newspapers”, усмено излагање на Другој вестминстерској лингвистичкој конференцији *Language-Contact-Change-Maintenance-and-Loss*, Универзитет у Вестминстеру, Лондон (22.07.2011.)

2011: Тиана Тошић, „Механизми реченичне кондензације у новинским насловима на српском и енглеском језику“, усмено излагање на VI међународном скупу *Српски језик, књижевност, уметност*, ФИЛУМ, Крагујевац (29.10.2011.)

2012: Тиана Тошић, Ивана Палибрк, „To English or not to English“, усмено излагање на конференцији *English in Europe: Debates and Discourses*, Универзитет у Шефилду, Шефилд (22.04.2012.),

2012: Ивана Палибрк, Тиана Тошић „Вредност и политички дискурс“, међународна конференција *Језик, књижевност, вредност*, Филозофски факултет у Нишу, Ниш (27.04.2012.),

2012: Тиана Тошић “Предикативни атрибут наспрам «малих клауза»” 7. међународни научни скуп, *Српски језик, књижевност, уметност*, ФИЛУМ Крагујевац (26 – 27. 10. 2012.)

2013: Тиана Тошић “Дескриптивне конструкције у енглеском и српском језику“, *Језик, књижевност, маргинализација*, Филозофски факултет у Нишу (26 - 27.04.2013.),

2013: Т.Тошић и И. Палибрк, „Енглески у глобалу?“, конференција *Наука и глобализација*, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Пале (18.05.2013.),

2013: Тиана Тошић, „Полисемичност секундарне предикације у енглеском и српском језику“, 8. међународни научни скуп, *Српски језик, књижевност, уметност*, ФИЛУМ Крагујевац (25-26.10.2013.)

2014: Тиана Тошић-Лојаница, „Допуна објекта у „Проклетој авлији“: контрастивно истраживање“, усмено излагање на Деветом међународном скупу *Српски језик, књижевност, уметност*, ФИЛУМ, Крагујевац (24.10.2014.),

Петнаест ауторских и коауторских радова објављених у високо категоризованим рецензираним часописима (M24 и M51), и 14 ауторских и коауторских реферата, од којих је већина поднесена на међународним скуповима, на најбољи начин показују да је Тиана Тошић-Лојаница зрео научни радник, са значајним оствареним научним резултатима.

VI Закључак и препорука

Све напред наведено недвосмислено показује да је докторанткиња Тиана Тошић Лојаница научно успешно обрадила тему *Мале клаузе у енглеском и српском језику*. Дисертација Тиане Тошић Лојаница представља прво монографско контрастивно истраживање категорије малих клауза у енглеском и српском језику.

Кандидаткиња је у приложеној дисертацији показала све врлине доброга научника – лингвисте: синтаасичара и семантичара. То се посебно односи на њену добру научну обавештеност и кореспонденцију са литературом и добро владање научном лингвистичком, посебно синтаксичком, методологијом. Докторанткиња је показала способност адекватног избора грађе и примене вишекритеријалне анализе

на њој, што је резултирало извођењем јасних и релевантних закључака. Веома захтевна тема докторске дисертације обрађена је на научно утемељен и прецизан начин, чиме задовољава све критеријуме једне савремене студије из области семантичке контрастивне синтаксе.

Зато са задовољством предлажемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу да прихвати овде образложену позитивну оцену о докторској дисертацији Тиане Тошић Лојаница под насловом *Мале клаузе у енглеском и српском језику* и докторанткињи одобри усмену одбрану пред комисијом која и потписује овај извештај.

Крагујевац, 09. 10. 2017.

КОМИСИЈА:

1. Др Мирјана Мишковић Луковић, редовни професор Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област *Енглески језик и лингвистика* (председник Комисије)

Мирјана Луковић - Мишковић

2. Др Миланка Бабић, ванредни професор Државног Универзитета у Новом Пазару за ужу научну област *Савремени српски језик* (члан Комисије)

Миланка Бабић

3. Др Катарина Расулић, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду за ужу научну област *Англистика* (члан Комисије)

Катарина Расулић